

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA PSYCHOLOGIE

Pokyny pro psaní závěrečných prací

Datum aktualizace: září 2013

OBSAH

OBSAH	2
1. CÍL ÚKOLU ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	3
1.1 Typy závěrečných prací	3
2. ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	3
2.1 Dva termíny v procesu zadání	3
2.2 Volba zadání	4
2.3 Platné zadání	4
3. ODEVZDÁVÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	4
3.1 Tištěná verze	4
3.2 Elektronická verze	4
4. VEDOUČÍ PRÁCE, KONZULTANT, OPONENT	5
5. ETIKA TVORBY ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	5
6. JAZYK A STYL	5
7. STRUKTURA ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	5
7.1 Úvodní strany	5
7.2 Odborná část	5
8. FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ	7
8.1 Rozsah závěrečných prací	7
8.2 Úprava stránky a členění textu	7
8.3 Tabulky a obrázky	7
9. ÚHRADA NÁKLADŮ SPOJENÝCH SE VZNIKEM A TVORBOU ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	8
10. LITERATURA	8

1. CÍL ÚKOLU ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Závěrečnou prací má student¹ prokázat schopnost aplikovat poznatky a dovednosti získané v průběhu studia na řešení konkrétního odborného problému.

To předpokládá orientaci v aktuální odborné literatuře, schopnost vymezit problém, teoretická východiska a základní psychologický rámec tématu, formulovat výzkumnou otázku, hypotézy, vytvořit výzkumný design umožňující hledat odpovědi na výzkumnou otázku, vybrat a aplikovat relevantní metody sběru dat, popsat a analyzovat získaná data, poznatky práce začlenit do širšího kontextu poznání v dané oblasti.

1.1 Typy závěrečných prací

Typ závěrečné práce odpovídá obsahu a úrovni daného stupně studia. Pro realizaci závěrečné práce doporučujeme níže uvedené typy studií. Student může zvolit i jiný typ studie definovaný manuálem APA. Typy prací a doporučení pro jejich realizaci se dále řídí manuálem APA (kap. 1).

1.1.1 empirická studie: je založená na kvantitativním či kvalitativním výzkumném přístupu, případně na kombinaci obou přístupů. Může mít též podobu metodické studie (tj. studie měřících nástrojů či diagnostických metod) (APA 1.01 a 1.04).

1.1.2 přehledová studie: je systematickým přehledem publikovaných empirických výzkumů určité otázky či hypotézy. Analýza má podobu metaanalýzy či jiného přístupu syntetizujícího výsledky mnoha studií (APA 1.02). Více viz též Petticrew, Roberts (2006).

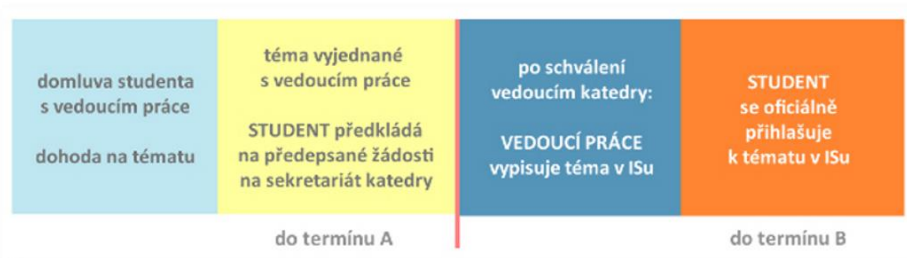
1.1.3 případová studie: je empirická intenzivní, hloubková studie jednoho nebo více případů, která odpovídá na předem formulovanou výzkumnou otázku s cílem kontextuálně porozumět složitému fenoménu či problému (APA 1.05). Případová studie je metodologicky realizován podle Yina (2009), Stakea (1995, 2006), McLeoda (2010), Fishmana (1999).

2. ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

2.1 Dva termíny v procesu zadání

2.1.1 Po dohodě studenta s vedoucím práce (pro podrobnosti doporučujeme nahlédnout do manuálu „*Postup zadávání a vypracovávání závěrečné práce*“ na webových stránkách katedry <http://psych.fss.muni.cz>) student předkládá návrh tématu závěrečné práce na oficiálním formuláři na sekretariátu katedry do tzv. „**termínu A**“, který je specifikován na webových stránkách katedry.

2.1.2 Po schválení tématu vedoucím katedry vedoucí práce zavede podrobnější definitivní znění zadání závěrečné práce do Informačního systému MU (dále „ISu“) do tzv. „**termínu B**“. Podle vzájemné dohody

¹ Pod pojmem student se zde i v dalším textu rozumí student nebo studentka v závislosti na tom, zda se jedná o muže nebo ženu. To platí obdobně pro pojmy autor, vedoucí práce, výzkumník, zaměstnanec, oponent, konzultant apod.

přihlašuje studenta k oficiálnímu zadání v ISu vedoucí práce nebo se k němu student přihlašuje sám.

2.2 Volba zadání

2.2.1 Podkladem zadání je návrh výzkumného projektu zpracovaný studentem na některé z vypsanych témat. Přehled navrhovaných tematických témat je dostupný na webových stránkách katedry psychologie a na nástěnce v prostorách katedry. Ve výjimečných případech může být přijato i vlastní studentovo téma.

2.2.2 Vyučující nejsou povinni studentem navrhovaný výzkumný projekt přijmout. Mohou studenta odkázat na vhodnějšího vedoucího, námět odmítnout pro jeho nevhodnost, nedostatečné zpracování, nebo z kapacitních důvodů. Sporné případy řeší vedoucí katedry psychologie, který má právo určit téma, vedoucího práce i oponenta.

2.2.3 V průběhu práce na závěrečné práci je možné téma specifikovat a do určité míry modifikovat (vždy pouze se souhlasem vedoucího práce). Změna tématu a volba jiného je možná jen novým zadáním. Na ně se vztahují výše uvedená pravidla.

2.3 Platné zadání

2.3.1 Zadání je platné, obsahuje-li tyto náležitosti:

- a) název práce,
- b) název práce anglicky,
- c) vedoucí práce,
- d) oponent práce,
- e) popis projektu závěrečné práce.

3. ODEVZDÁVÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

3.1 Tištěná verze

3.1.1 Student přihlášený k obhajobě odevzdává závěrečnou práci (Bc., Mgr.) nejpozději v termínu určeném v „*Termináři katedry*“ (viz webové stránky katedry) na sekretariátu katedry ve dvou vyhotoveních.

3.1.2 Formát papíru je velikosti A4, možný je jednostranný i oboustranný tisk. Způsob vazby není určen, je tedy možné využít jakoukoliv kvalitní vazbu – kroužkovou, pevnou i termovazbu.

3.1.3 Podrobnosti k odevzdání tištěné verze práce jsou specifikovány v dokumentu „*Pokyny k SZZ*“ platných v příslušném semestru a zveřejněných na webových stránkách katedry.

3.2 Elektronická verze

3.2.1 Elektronickou verzi práce odevzdává student přihlášený k obhajobě do „*Archívu závěrečné práce studenta*“ v ISu nejpozději v den odevzdání tištěné verze. Elektronická verze práce musí být zcela shodná s tištěnou verzí.

3.2.2 Termín odevzdání je specifikován pro každý termín obhajob závěrečných prací a je zveřejněn na webových stránkách katedry v „*Termináři katedry*“.

3.2.3 Součástí elektronické verze je i abstrakt v češtině a angličtině a klíčová slova.

3.2.4 Podrobnosti k odevzdání elektronické verze práce jsou specifikovány v dokumentu „*Pokyny k SZZ*“ platných v příslušném semestru a zveřejněných na webových stránkách katedry.

4. VEDOUcí PRÁCE, KONZULTANT, OPONENT

- 4.1 Potvrzeným zadáním se stává vyučující vedoucím práce. Student může od vedoucího očekávat, že jej v průběhu práce povede a bude s ním konzultovat problémy, na které v jejím průběhu narazí.
- 4.2 Závěrečná práce může být konzultována odborníkem, který není členem katedry psychologie nebo IVDMR (nebo není zaměstnancem FSS).
- 4.3 Odpovědností vedoucího práce je navrhnout pro závěrečnou práci vhodného oponenta. Tím může být člen katedry psychologie nebo IVDMR. Ve výjimečných a odůvodněných případech externí odborník.

5. ETIKA TVORBY ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

- 5.1 Při práci jsou studenti povinni dodržovat relevantní etické zvyklosti a normy týkající se tvorby odborných prací. Mezi tyto normy patří především:
  - a) Etické zásady práce psychologa ČMPS (<http://cmps.ecn.cz>)
  - b) Etická pravidla výzkumu (viz Manuál APA, kapitoly 1 a 6)

6. JAZYK A STYL

- 6.1 Práce je vypracována v českém jazyce. Se souhlasem vedoucího katedry a vedoucího práce může být vypracována i v anglickém nebo slovenském jazyce.
- 6.2 Práce je psána odborným jazykem a stylem. Specifická doporučení ohledně stylu viz kapitola 3 Manuálu APA (APA, 2010), a pro češtinu relevantní prvky stylu z kapitoly 4 (zejména popisování statistických výsledků).

7. STRUKTURA ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Vnitřní členění Závěrečné práce a podoba jednotlivých částí je až na explicitně uvedené výjimky dána Manuálem APA v 6. vydání (APA, 2010).

7.1 Úvodní strany

Úvodní strany závěrečné práce se neřídí manuálem APA. Zahrnují následující:

- **Titulní strana:** je na prvním listu práce (vzor viz šablona závěrečné práce), nečísluje se
- **Prohlášení** zní: „Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně, a že jsem všechny použité informační zdroje uvedl/a v seznamu literatury.“. Prohlášení je na druhém listu práce, text je uveden v pravé dolní části listu a je vlastnoručně podepsán, nečísluje se.
- **Poděkování:** je-li uvedeno, je na třetím listu práce, text je uveden v pravé dolní části listu, nečísluje se
- **Obsah:** zahrnuje seznam kapitol a podkapitol, vždy se stránkováním, nečísluje se

7.2 Odborná část

- 7.2.1 Odborná část práce má v souladu s manuálem APA strukturu známou pod zkratkou IMRaD. Skládá se z úvodních kapitol (introduction), metody (method), výsledků (results) a diskuze (discussion). Jedná o plynulý text, kapitoly na sebe logicky a obsahově navazují. Po těchto částech následuje seznam literatury a případně přílohy. Požadavky na uvedené jednotlivé části práce se obecně řídí manuálem APA (APA, 2010) a jsou dále rozvedeny.

7.2.2 **Abstrakt:** Obsahuje stručné shrnutí celé práce, obvykle v rozsahu cca 15 – 20 řádků. Detaily viz manuál APA, část 2.04.

7.2.3 **Úvodní kapitoly:** První kapitolou je Úvod, který obsahuje zdůvodnění, proč je vhodné zabývat se touto oblastí a řešit danou výzkumnou otázku. Další kapitoly poskytují přehled dosavadních uchopení a řešení daného problému v odborné psychologické literatuře a vedou k explicitnímu stanovení výzkumné otázky, hypotéz a stanovení výchozího přístupu k jejímu empirickému řešení. Detaily viz manuál APA, část 2.05.

7.2.4 **Metoda:** Tato část má obvykle několik podkapitol, které popisují podrobnosti použitého výzkumného designu. Skladba podkapitol se liší podle typu studie. Minimálně však zahrnuje popis účastníků studie a procedury jejich výběru a popis procedur, jimž výzkumník vytvářel data. Podrobnosti viz manuál APA, část 2.06. Obvyklé podkapitoly mají tento obsah:

- a) **Výzkumný soubor:** Vedle popisu účastníků a statistického shrnutí jejich základních demografických charakteristik obsahuje i postupy použité pro sestavení vzorku, relevantní opatření pro zajištění etiky výzkumu. U kvantitativních studií i úvahu o síle testu a žádoucí / zamýšlené velikosti vzorku. U kvalitativních studií s malým počtem účastníků se doporučuje uvést tabulkový přehled účastníků s uvedením relevantních charakteristik. Dále pak informace o osobě, která data vytvořila a analyzovala, které mohou být důležité pro posouzení validity (např. teoretické zázemí, předpoklady, osobní předpojatost, osobní zájem, zkušenost).
- b) **Metody:** Popis použitých metod zahrnuje i údaje o jejich validitě. V případě nové, nepublikované či přeložené metody je třeba uvést i postup tvorby či adaptace, včetně kompletního znění (dotazníky, rozhovorová či pozorovací schémata), které je uvedeno v příloze. U kvalitativních studií je tato část obvykle pojmenována jako „Tvorba dat“ (nebo „Sběr dat“) a zahrnuje popis procedur vedoucích k získání dat. Protokol rozhovoru je uveden v příloze.
- c) **Výzkumný postup, design:** obsahuje popis výzkumného postupu (protokolu), tj. jak proběhla tvorba dat, co a v jakém pořadí prováděly zkoumané osoby. U kvalitativních výzkumů jsou uvedeny také mezikroky analýzy tak, aby bylo možné vysledovat myšlenkovou cestu k závěrům. Různé designy bývají popisovány různým způsobem, viz příloha manuálu APA s. 247 – 253.
- d) **Analýza:** Popis zvolených analytických postupů a jejich zdůvodnění. Jsou uváděny pouze analýzy, k nimž máme potřebu přidat zdůvodnění volby či vysvětlení, nebo analýzy, které se skládají z více kroků. U kvalitativních studií jsou uváděny takové informace, které odpovídají zvolenému postupu analýzy dat. Identifikace použitých statistických analýz se většinou zahrnuje do výsledků. V případě jednoduché analýzy (např. porovnání průměrů jednoduchou analýzou rozptylu), tato sekce nemusí být vůbec zařazena.

7.2.5 **Výsledky:** popis výsledků jednotlivých kroků analýzy na úrovni proměnných (kódů, kategorií) včetně korektně prezentovaných výstupů analýz, konstatování o potvrzení či vyvrácení hypotéz. Způsob popisu výsledků statistických analýz je popsán v 5. kapitole manuálu APA. Detaily viz manuál APA, část 2.07. Kvalitativní data jsou prezentována v souladu s přístupem, kterým jsou vytvářena a analyzována.

7.2.6 **Diskuse:** přináší interpretaci výsledků. Obsahuje úvahy nad tím, do jaké míry se podařilo zodpovědět výzkumnou otázku. Začleňuje zjištění do teoretického rámce. Konstatování limitů výsledků ve smyslu interní i externí validity. Uvedeny jsou i možné aplikace výsledků, návrhy dalších výzkumných otázek a

dalších výzkumných kroků vedoucích k hlubšímu porozumění daného jevu. Detaily viz manuál APA, část 2.08.

7.2.7 Literatura: obsahuje všechny použité zdroje, z nichž autor čerpal. Odkazování na tyto zdroje v textu a seznamu literatury formou plně odpovídá manuálu APA (APA, 2010). Jedinými odchylkami je, že není nutné uvádět DOI, při uvádění zdrojů s více autory není třeba uvádět znak „&“ a strany v citovaných zdrojích jsou označeny česky „s.“. Podmínkou pro přijetí bakalářské práce je minimálně 30 zdrojů, z nichž je nejméně 10 zahraničních. U magisterských závěrečných prací je minimem 40 zdrojů, z nichž je nejméně 20 zahraničních. Za hlavní zdroje doporučujeme vědecké články a monografie. Jednotlivé publikace se uvádějí v abecedním pořadí podle standardu APA. Touto kapitolou končí číslování stran závěrečné práce.

7.2.8 Přílohy: číslují se přílohy např. Příloha č. 1, ale nečíslují se strany. Jde např. o ukázky použitých metod, přepisy analyzovaných rozhovorů, materiály rozšiřující poznatky o daném problému, které by ovšem byly nad rámec práce atd. Součástí příloh jsou nasbíraná primární data. Ty se odevzdávají v elektronické podobě do archívu závěrečných prací společně se závěrečnou prací. Ve výjimečných případech nemusí být data zveřejněna. Tuto možnost schvaluje vedoucí práce. Data musí být vždy přístupna vedoucímu práce a oponentovi.

8. FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

8.1 Rozsah závěrečných prací

8.1.1 Minimální rozsah je 72 tis. (Bcl. závěrečné práce) a 90 tis. (Mgr. závěrečné práce) znaků včetně mezer (bez úvodních stran, Literatury a příloh).

8.1.2 Stanovený limit je možné překročit, avšak vysoký počet stran není automaticky považován za ukazatel kvality práce, viz manuál APA, část 3.01.

8.2 Úprava stránky a členění textu

8.2.1 Formát závěrečné práce je dán šablonou závěrečné práce (dokument Závěrečná práce – šablona je dostupný na webových stránkách katedry psychologie). Obsahem šablona odpovídá manuálu APA, pouze formát je přizpůsoben tomu, že jde o konečnou podobu textu. Doporučení pro strukturování vlastního textu pomocí nadpisů a další doporučení ohledně stylu psaní uvedená v manuálu APA zůstávají platná.

8.3 Tabulky a obrázky

8.3.1 Oproti manuálu APA v závěrečné práci zařazujeme tabulky a obrázky přímo do textu, nikoli do zvláštní přílohy.

8.3.2 Dávají rychlý a názorný přehled o různých údajích, souvislostech, zvláštnostech a tendencích jevů.

8.3.3 Obrázkem rozumíme všechny druhy grafů, schémat, fotografií apod.

8.3.4 Názvy tabulek a obrázků jsou stručnými a výstižnými označeními obsahu zmíněných objektů (Tabulka 1. Název tabulky), umísťují se nad objekty.

8.3.5 Je vhodné zachovávat jednoduchý formát tabulek bez vertikálních čar, jaký je součástí stylu APA.

8.3.6 Tabulky a obrázky jsou číslovány samostatně (Tabulka 1, Obrázek 1)

8.3.7 Tabulky obsahující výsledky běžných statistických analýz mají svou doporučenou podobu, viz manuál APA, kapitola 5. V téže kapitole jsou uvedena i obecná doporučení ohledně tvorby tabulek.

9. ÚHRADA NÁKLADŮ SPOJENÝCH SE VZNIKEM A TVORBOU ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

9.1.1 Katedra psychologie (Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita) nehradí žádné náklady spojené s přípravou a realizací (např. kopírování dotazníků, cestovné, pořizování dat, jejich analýza atd.), vedením či konzultacemi (konzultuje-li práci externista) závěrečné práce. Výjimku mohou tvořit náklady hrazené z grantových prostředků, stane-li se práce součástí řešení grantem podporovaného výzkumného projektu (rozhodnutí je pak plně v kompetenci řešitele grantového projektu).

10. LITERATURA

American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association (6th ed.)*. Washington, DC: Author.

Fishman, D. B. (1999). *The case for pragmatic psychology*. New York, NY: New York University Press.

McLeod, J. (2010). *Case study research in counselling and psychotherapy*. London: SAGE Publications.

Petticrew M., Roberts H.(2006). *Systematic reviews in the social sciences: a practical guide*. Malden: Blackwell.

Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Stake, R. E. (2006). *Multiple case study analysis*. New York, NY: The Guilford Press.

Yin. R. K. (2009). *Case study research: design and methods (4th ed.)* Thousand Oaks: SAGE Publications.

